

СТАНОВИЩЕ

за дисертационен труд на тема

„ИТАЛИАНСКАТА *MUSICA LEGGERA* И БЪЛГАРСКАТА ЕСТРАДНА ПЕСЕН ДО КРАЯ НА 80-ТЕ ГОДИНИ НА ХХ ВЕК — АСПЕКТИ НА ВЛИЯНИЕТО”

на Дзана Видева Иванова

редовен докторант

в Институт за изследване на изкуствата – БАН

за присъждане на образователна и научна степен „Доктор“

в област на висше образование 8. Изкуства

по професионално направление 8.3. Музикално и танцово изкуство

от проф. д-р Иванка Влаева

Югозападен университет „Неофит Рилски“

Дзана Видева Иванова завършва средното си образование в Профилирана гимназия „Васил Левски“, гр. Ямбол в паралелка с профил „Музика“ (специалност пиано). След това продължава обучението си в Техническия университет, гр. София с магистратура по електроника и автоматика. През 2005 защитава магистърска теза за скандинавския социално-културен модел в специалност „Нордистика“ (с шведски език) във ФКНФ, Софийски университет „Св. Климент Охридски“. Преподава в СПГЕ „Джон Атанасов“. Има публикации в научни сборници и в периодичния печат по въпроси, свързани с европейската култура и музика. Участва в проекти по програмите „Леонардо да Винчи“ и „Еразъм +“ с партньори от Германия и Швеция. От 2020 е редовен докторант в Института за изследване на изкуствата – БАН.

Разностранните интереси и опит на Дзана Иванова я насочват към разработване на актуална тематика в нейната дисертация. Темата на дисертационния труд е нова и дава база за важни наблюдения и изводи относно

взаимодействия и общи тенденции в развитието на развлекателната култура и музика. В изследването се използва нов съществен материал, събран в процеса на работата по дисертационния текст. Докторантът е изпълнил минималните национални наукометрични изисквания.

Дисертационният труд се състои от 260 страници. От тях 143 са основен текст. Той е структуриран в увод, три глави и заключение. В библиографията са включени 125 източника на кирилица и на латиница. Към базисния текст са изработени 9 приложения. Те допълват изследването със специализирани мнения на утвърдени български музиканти, свързани с естрадната музика.

В увода се представят предметът, целите и задачите на изследването. Докторантът се фокусира върху новостта и актуалността на дисертационната тема - цялостно изследване на италианската популярна музика и нейното влияние в България от 50-те до 80-те години на XX век. Обосновава се основната изследователска методология, която дава възможност за периодизация и музикално-историографски наблюдения, систематизация и анализ на репертоара, интерпретация на културно-музикалните явления.

Първа глава разглежда „Musica Leggera и нейното значение“. В нея се представя терминът Musica Leggera и същността на специфичната италианска практика на популярното в музиката и влиянията, които излъчва. Проследяват се тенденции на развитие в развлекателната култура от XIX в. до изследвания период. Изясняват се спецификите на тази музика – приятна и жизнерадостна, лесна за запомняне мелодия, проста и ясна структура, семпла ритмика и съпровод. Представя се важната роля на медиите за тиражирането и разпространението ѝ. Докторантът представя утвърждаващия се „стандарт на мелодичността“, типичен за масовата култура, като нейна същностна характеристика. Специално място се отделя на фестивала в Санремо и неговата социална позиция, ролята на звукозаписните компании и техните стратегии, Важни са изводите и обобщенията за мелодичните песни, но също така за новата практика и триумфа на “викачите”/urlatori.

Във Втора глава се разглежда „Влияние на Musica Leggera върху българската естрада през 50-те – 60-те години на ХХ век“. В нея се представят характеристиките на термина „естрадна музика“, естетическите и социалните функции на явлениято, което обозначават. Проследява се въздействието на създателите и разпространителите на нейните музикални продукти. В новия исторически период от развитието на развлекателната музика в България се анализира силното влияние на Musica Leggera и преобразуването на българската естрадна песен. Изследва се приносът на композитори като Димитър Йосифов и изгряващите изпълнители звезди Мария Косева, Емил Димитров, Лили Иванова, Георги Кордов, Паша Христова. Разглеждат се техният изпълнителски стил и сценично поведение. Представят се институциите, ангажирани с продуциране, тиражиране и разпространение на естрадна музика – БНР, БНТ, „Балкантон“ и др. Ценно е заключението за осезаемите първоначални италиански влияния, постепенното им преодоляване и създаването на български музикални продукти със собствен облик.

Трета глава е озаглавена „Влияние на Musica Leggera върху българската естрада през 70-те – 80-те години на ХХ век“. В тази част на дисертацията се проследява прекият контакт с италиански изпълнители в България чрез фестивала „Златният Орфей“, както и еталонът за майсторство, възприет от тях. Разглежда се важната роля на продуцираната от звукозаписна компания „Балкантон“ музика, повлияна от Musica Leggera. Представят се гледните точки и оценките за българската естрада в този период от страна на водещи български музиканти практики и музиколози. Наблюдава се развитието на български солисти и изпълнителски групи, които са повлияни от Musica Leggera. Сред тях са Йорданка Христова, Маргарита Хранова, Доника Венкова, Орлин Горанов, Кристина Димитрова, „Трамвай № 5“, „Тоника“. Посочват се приносите на композитори, аранжори, диригенти, звукорежисьори и други участници в процеса на създаване на естрадна музика. Достига се до извода, че културните явления в българската популярна музика от изследвания период

постепенно достигат все по-високо качество и много авторски песни не отстъпват по стойност на италианските модели.

В заключението се обобщават важни изводи. Авторефератът на дисертацията точно отразява достигнатите изследователски резултати. По темата на дисертацията има 6 публикации – те представят съществена част от изследването.

Приносите в дисертацията са в няколко направления. Дисертационният труд на Дзана Иванова е първото цялостно научно изследване в България, което представя *Musica Leggera* и нейното влияние върху българската музикална естрада. Анализите и сравненията помагат да се разберат по-добре процесите в българската популярна музика. Показани са спецификите на италианската популярна музика в съпоставка със сходни явления. Така може да се разбере по-добре значението на *Musica Leggera* и нейното въздействие върху моделирането на други музикални култури. Посочват се италианските влияния върху репертоара, сценичното поведение и стила на изпълнение в български контекст, както и моделите за създаването на музика по италиански маниер и неговото надграждане. Важен принос са събраните и систематизирани данни за 144 кавър версии на италиански песни, изпълнени от български певци. Те заедно с посочени записи, направени от „Балкантон“, са представени в приложения и могат да послужат като база за следващи изследвания. Приносни са интервютата на докторанта с български музикални специалисти (също поставени в приложения), които се повлияни от италианската *Musica Leggera*. Чрез техните професионални мнения се подкрепят част от достигнатите изследователски изводи. Успешно е защитена тезата в дисертационния труд за влиянието на италианската популярна музика върху формиране на българската естрадна песен и превръщането ѝ в самобитен авторски продукт с българско звучене.

Темата на дисертацията е нова и важна за българската музикална наука. Представените резултати са ценни и може да послужат за отправна точка на

следващи изследвания. Подкрепям научните приноси, формулирани от докторанта. Дисертационният текст отговаря на изискванията на ЗРАСРБ и ППЗРАСРБ и минималните национални наукометрични изисквания. Затова убедено предлагам на уважаемото Научно жури да присъди на Дзана Видева Иванова образователната и научна степен „Доктор“ в професионално направление 8.3. Музикално и танцово изкуство.

София, 20 април 2023 г.

проф. д-р Иванка Влаева